

Ulusal Alan Yazında Hemşirelik Öğrencilerinde İşbirlikli Öğrenme Yöntemlerinin Kullanımı: Sistemik Derleme

The Use of Cooperative Learning Methods in Nursing Students in The National Literature: A Systematic Review

Esin ÇETİNKAYA USLUSOY ^{1*}, Seda ERSOY ²

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Isparta, Türkiye

² Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye

Ö Z E T

Amaç: Bu sistemik derleme çalışması, yenilikçi bir yaklaşım olan işbirlikli öğrenme yöntemlerinin hemşirelik eğitiminde kullanımını incelemek amacıyla yapılmıştır.

Materyal-Metot: Literatür taraması Google Akademik, Dergipark, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve ULAKBİM TR Dizin veri tabanlarında gerçekleştirilmiştir. Anahtar kelimelerin seçimi için PICOS (Population, Intervention, Compare, Outcome, Study Design) dikkate alınmıştır ve anahtar kelimelerinin çeşitli Türkçe kombinasyonları kullanılmıştır. Çalışmaya Ocak 2010-Şubat 2021 yılları arasında yayınlanmış randomize, non-randomize kontrollü ve tanımlayıcı araştırma desenlerindeki tam metin makaleler ve tezler dahil edilmiştir.

Bulgular: Tarama sonucunda 688 makaleye ulaşılmıştır. Veri tabanlarından elde edilen tekrarlı makaleler araştırmadan çıkarılmıştır. Başlık, özet ve tam metin elemesinden sonra kalan çalışmaların dahil edilme kriterlerine uygunluğu değerlendirilmiştir. Değerlendirmeler sonucunda tüm kriterlere uyan 5 makale olduğu saptanmıştır. Bu makalelerde işbirlikli öğrenme yöntemlerinden biri olan Jigsaw tekniğinin geleneksel yöntemlere göre öğrencilerin akademik başarısını, bilgilerinin kalıcılığını ve psikomotor beceri düzeylerini arttırmada etkili bir öğretim yöntemi olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda standardize hasta uygulamasında kullanılan işbirlikli öğrenme yöntemi ile birlikte öğrencilerin bilgi ve beceri düzeylerinin arttığı ve kaygı düzeylerinin ise azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. İşbirlikli öğrenme yöntemlerinden bir diğeri olan Ters Yüz Öğrenme modelinin öğrencilerdeki güdülenme duygusu, öğrenme stratejilerinin kullanımı ve öğrencilerin akademik başarılarını geliştiren bir öğrenme yöntemi olduğu sonucu bulunmuştur.

Sonuç: Sonuç olarak işbirlikli öğrenme yöntemlerinin hemşirelik eğitiminde çeşitli yararlarının olduğu görülmek ile birlikte bu konuyla ilgili ülkemizde yeterli sayıda çalışma olmadığı ve hemşirelik çalışmalarının artırılması gerektiği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: işbirlikli öğrenme, öğrenci hemşire, hemşirelik eğitimi

Alınış / Received: 24.09.20201 Kabul / Accepted: 12.04.2022 Online Yayınlanma / Published Online: 31.08.2022

ABSTRACT

Objective: This systematic review study was conducted to examine the use of cooperative learning methods, which is an innovative approach, in nursing education.

Material and Method: Literature search was carried out in national databases. PICOS was taken into consideration for the selection of keywords and various Turkish combinations of keywords were used. Full-text articles in randomized, non-randomized controlled and descriptive research designs published between January 2010 and February 2021 were included in the study.

Results: As a result of the search, 688 articles were reached. Repetitive articles obtained from databases were excluded from the study. After the title, abstract and full text elimination, the remaining studies were evaluated for compliance with the inclusion criteria. As a result of the evaluations, it was determined that there were 5 articles that met all the criteria. In these articles, it was determined that the Jigsaw technique, which is one of the cooperative learning methods, is an effective teaching method in increasing the academic success, permanence of knowledge and psychomotor skill levels of the students compared to the traditional method. At the same time, with the cooperative learning method used in standardized patient practice, it was concluded that the knowledge and skill levels of the students increased and their anxiety levels decreased. It was found that the Flipped Learning model, which is another cooperative learning method, is a learning method that improves students' sense of motivation, the use of learning strategies, and students' academic success.

Conclusion: As a result, although it is seen that cooperative learning methods have various benefits in nursing education, it is suggested that there are not enough studies on this subject in our country and that nursing studies should be increased.

Keywords: Cooperative learning, student nurse, nursing education

1. Giriş

Artan sağlık bakımı istekleri ve farklılaşan toplumun gereksinimlerini karşılamak amacıyla hemşirelik eğitiminde müfredat ve eğitim sürekli bir şekilde değişmektedir [1]. Hemşirelik eğitimi sürecinde öğrencilere psikomotor beceriler kazandırıldığı gibi bütüncül bakım verme anlayışı, empatik yaklaşım, işbirliği yapma becerisi ve liderlik becerilerinin kazandırılması da önemli hale gelmiştir. Geleneksel öğrenme ortamı öğrencilerin birlikte çalışmak için daha az fırsata sahip olduğu bir öğretim yöntemidir. Aynı zamanda öğrencilerin kendi öğrenme çıktılarında daha az sorumluluk sahibi olduğu bir yaklaşımdır. Hemşirelik eğitiminde geleneksel öğrenme yöntemlerinin kullanımı öğrencilerin, birbirleri ve diğer sağlık meslek üyeleri ile işbirliği yapabilme sürecini tecrübe etmeden mezun olmalarına neden olmaktadır. Bu yüzden de çalışma hayatında multidisipliner olarak çalışmaları ve ekip içerisinde işbirliği yapmaları beklenen mezunlar, ekip çalışması ve işbirliği yapma konusunda başarısız olmaktadır [2]. Günümüz sağlık bakım sisteminin gerektirdiği değişime açık, sürekli kendini geliştirmeye hazır, yeniliklere ve gelişmelere uyum sağlayabilen, bakım hizmetini kaliteli bir şekilde yürüten hemşirelerin yetiştirilmesi yönünden hemşirelik eğitimi önemli bir yere sahiptir [3]. Hemşirelik eğitiminde lisans boyunca ezberle dayandırılan eğitimden ziyade öğrenciyi aktif olarak öğrenirken öğretme sürecine katılmalarını sağlayacak eğitim programları kullanılması gerekmektedir. Bunlar arasında; gerçek klinik senaryolar, rol-play, simülasyon, standart hasta ve aktif öğrenme yöntemlerinin kullanılması gibi işbirlikli öğrenme yöntemleri bulunmaktadır [1].

Hemşirelik disiplininde öğrenme genellikle hemşirelik öğrencileri arasında işbirliği yoluyla gerçekleşmektedir. Amerika Birleşik Devletleri, işbirlikli öğrenmeyi hemşirelik eğitiminde 1990'ların

sonunda kullanmaya başlayan ilk ülkedir. Hemşirelik araştırmalarında işbirlikli öğrenme toplum sağlığında, epidemiyoloji, patafizyoloji gibi hemşirelik teorik derslerini öğretmek ve öğrenilen bilgilerin kalıcılığını arttırmak için kullanılmıştır [1].

İşbirlikli öğrenme, öğrencilerin eğitim alanlarında ortak bir hedef doğrultusunda küçük gruplara ayrılarak birbirlerinin öğrenmelerini sağlayan, hem kendi hem de akranlarının özgüvenlerini arttıran, iletişim kurma ve sürdürme, problem çözme yeteneğini ve eleştirel düşünme becerilerini geliştiren bir öğretim yöntemi olarak tanımlanmaktadır [4].

İşbirlikli öğrenme yöntemi akademik yönden öğrencilerin; eleştirel düşünme becerilerini, öğrenme sorumluluklarını, problem çözme yeteneklerini, akademik başarılarını, sözlü iletişim becerilerini, öğrenilen bilgilerin kalıcılığını ve yorum yapma becerisini artırır [5-8]. Ayrıca tartışma ortamında öğrencilerin fikirlerini daha kolay ifade etmelerine [5], ortak bir kimlik oluşturmalarına olanak sağlar [6]. Kişiler arası ilişkilerde kişilerin birbirlerine karşı olan sorumluluklarını geliştirir [5] ve empati yaparak olaylara farklı bakış açısıyla bakabilmelerini sağlar [6]. Ayrıca, liderlik becerilerini de artırır. İşbirlikli öğrenme yöntemi psikolojik yönden öğrencilerin; grup içerisinde önemsiz gibi görünen bir katkısı çok önemli bir hale gelerek hem kendilerine hem de takım arkadaşlarına olan saygılarını yükseltir [5]. Öğrencilerin öz-yeterlik inancını artırırken aynı zamanda özgüven kazanmalarına yardımcı olur, motivasyonlarını ve merak duygularını artırır [9]. Ayrıca işbirlikli öğrenme yöntemleri; öğrencilerin akademik başarılarının değerlendirilmesinde alternatif değerlendirme tekniklerinin ve çeşitli imkanların kullanımına fırsat vererek, öğrenci ve öğretmen arasında geri bildirimlerin daha hızlı yapılmasını sağlar [5,6].

İşbirlikli öğrenme yöntemi avantajlara sahip olduğu gibi bazı dezavantajlara da sahiptir. İşbirlikli öğrenme de gruptaki bazı üyeler grup araştırmasına katkıda bulunmayarak gruptaki diğer üyelerin başarısına ortak olabilirler [6]. Gruptaki başarı düzeyi yüksek üyeler; ön plana çıkarak daha fazla iş yapabilir, daha fazla grup çalışmasından yararlanabilir, diğer grup üyelerinin fikirlerine değer vermeyebilir ve başarısız öğrencileri yönetebilir veya baskı yapabilir [6,10,11]. Çalışma ortamı gürültülü olduğu için bu ortamlar öğrenmeyi olumsuz etkileyebilir ve gruptaki iş bölümünün iyi yapılmaması öğrencileri bireysel çalışma eğilimine itebilir [6]. Ayrıca yetenekli öğrenciler gerçek performanslarını sergileyemeyebilir veya özgüveni eksik öğrenciler fikirlerini açıkça söyleyemeyebilir ayrıca öğretmen, bazı gruplarla daha fazla ilgilenirken diğer gruplar öğretmenin kontrolünden çıkabilir [11].

Araştırmanın Amacı

Bu derlemenin amacı, yenilikçi bir yaklaşım olan işbirlikli öğrenme yöntemlerinin hemşirelik eğitiminde kullanımını incelemektir. Bu bağlamda hemşirelik eğitiminde işbirlikli öğrenme yöntemleri ile ilgili çalışmaların gözden geçirilmesi ve bu çalışmalardan elde edilen sonuçların sistemik bir yöntemle incelenmesi amaçlanmıştır.

Derlemede aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) Türkiye'deki hemşirelik öğrencilerinde hangi işbirlikli öğrenme yöntemleri kullanılmıştır?
- 2) Hemşirelik öğrencilerinde işbirlikli öğrenme yöntemlerinin ne gibi etkileri olmuştur?

2. Materyal ve Metot

1.Araştırma Türü

Bu çalışmanın türü sistematik derleme olup, sistematik derleme protokolünün oluşturulması ve makalenin yazımında PRISMA Bildirimi'nden yararlanılmıştır.

2.Tarama Stratejisi

Anahtar kelimelerin seçimi için PICOS (Population, Intervention, Compare, Outcome, Study Design) dikkate alınmıştır. Anahtar kelimelerin oluşturulmasında çalışmanın amacı ele alınarak işbirlikli öğrenme yönteminin teknikleri ve diğer isimleri üzerinden anahtar kelimeler oluşturulmuştur. Tanımlanan tüm anahtar kelimeler ve terimler seçilen tüm veri tabalarında çeşitli kombinasyonlarla detaylı bir şekilde taranmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Araştırmada kullanılan tarama kombinasyonları

"işbirlikli öğrenme" OR "işbirlikçi öğrenme" OR "birlikte öğrenme" OR "öğrenci takımları-başarı bölümleri tekniği" OR "takım-oyun-turnuva tekniği" OR "takım destekli bireyselleştirme" OR "işbirliğine dayalı birleştirilmiş okuma-kompozisyon" OR "karşılıklı sorgulama" OR "birlikte sorulmuş birlikte öğrenelim tekniği" OR "akademik çelişki tekniği" OR "jigsaw tekniği" OR "kubaşık öğrenme" OR "ters yüz öğrenme"	AND	"hemşirelik eğitimi" OR "hemşirelik öğrencisi" OR "öğrenci hemşire"
---	-----	---

Tarama stratejisi, seçilen kelime grupları ile oluşturulan kombinasyonlar doğrultusunda, belirlenen her bir veri tabanı için ayrı ayrı tarama yapılmıştır.

3.Tarama Yapılan Kaynaklar ve Veri Tabanları

Taramalar için belirlenen anahtar kelimeler doğrultusunda ulusal veri tabanları olan Google Akademik, Dergipark, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve ULAKBİM TR Dizin kullanılarak literatür taraması yapılmıştır. Hemşirelikte işbirlikli öğrenme yönteminin son yıllarda giderek önem kazanması nedeniyle çalışma aralığı Ocak 2010-Şubat 2021 yılları arasında yayınlanmış çalışmalar olarak belirlenmiştir. Araştırmanın ilk basamağı olan veri tabanlarının taranmasında veri tabanlarına erişim üniversite kütüphanesinden uzaktan erişim ile sağlanmıştır. Taramaların kaydedilmesinde EndNote 20 programı kullanılmıştır.

4.Araştırmaların Dahil Edilme ve Dışlanma Kriterleri

Araştırmaya dahil edilen çalışmaların seçiminde kullanılan kriterler Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2. Çalışmaların Dahil Etme ve Dışlama Kriterleri

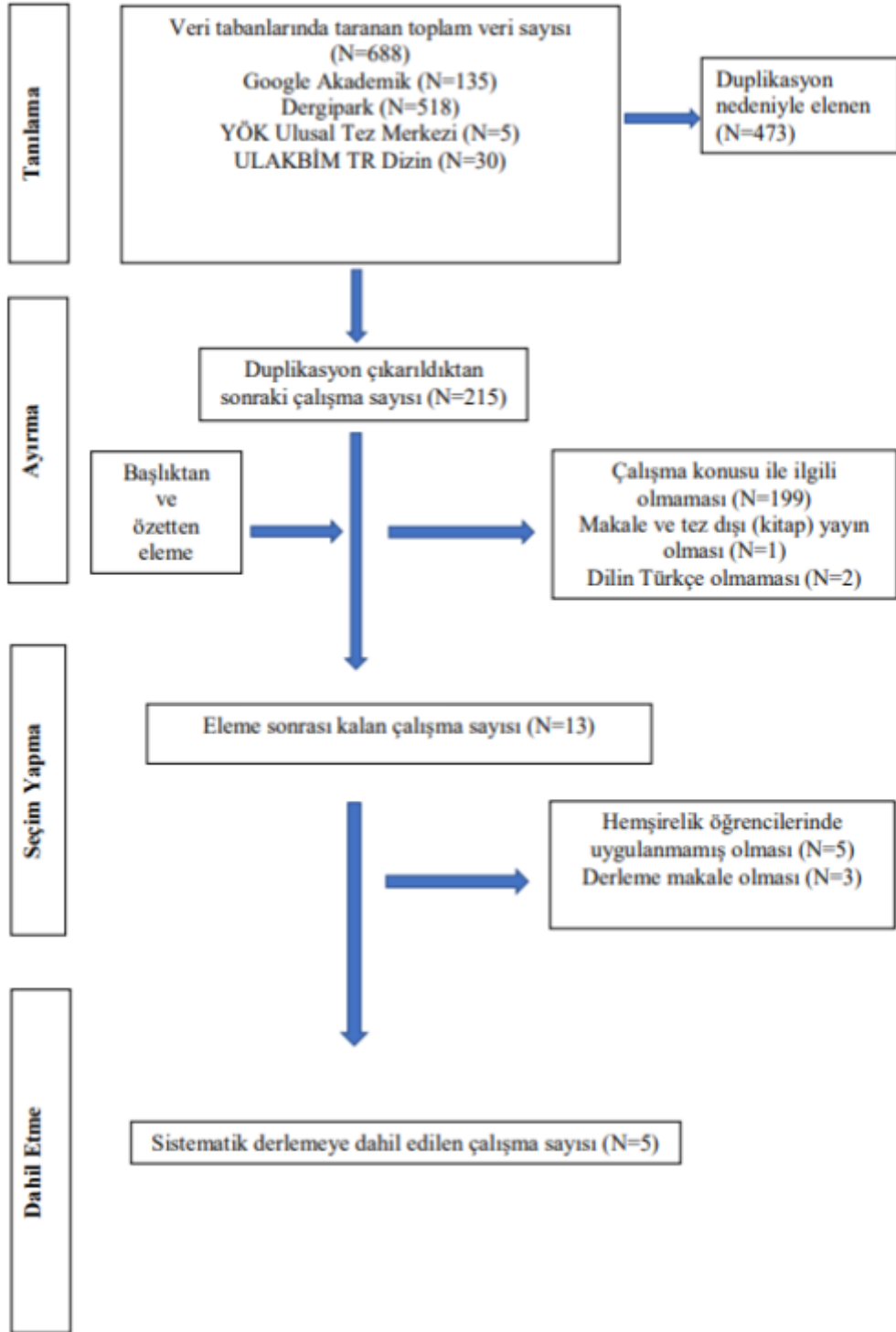
Dahil Etme Kriterleri	Dışlama Kriterleri
Lisans düzeyinde hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılan işbirlikli öğrenme yöntemleriyle ilgili çalışmalar	Lisans düzeyinde hemşirelik dışındaki öğrenciler üzerinde yapılan işbirlikli öğrenme yöntemleri ile ilgili çalışmalar
Randomize ve randomize olmayan kontrollü çalışmalar, tanımlayıcı çalışmalar	Protokol, pilot çalışma, bildiriler ve derlemeler
Türkçe dilinde yayınlanmış çalışmalar	Türkçe dışında başka bir dilde yayınlanmış çalışmalar
Ocak 2010- Şubat 2021 yılları arasında yayınlanmış çalışmalar (makaleler ve tezler)	Ocak 2010 yılından önce yayınlanmış çalışmalar

Konu ile ilgili yayınların taranması veri tabanlarında retrospektif olarak elektronik arama şeklinde gerçekleştirilmiştir.

5.Çalışmaların Seçilme Süreci

Bu çalışmanın raporlamasında yazarlara sistematik derleme çalışmalarının raporlanmasında yol gösteren, 27 maddeden oluşan "Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses [PRISMA]" yazım rehberi kullanılmıştır [12]. Bu diyagrama göre seçim süreci üç basamaktan oluşmakta olup bu basamaklar çalışmanın başlık, özet ve tam metninin değerlendirilmesini kapsar.

Öncelikle çalışmalar, başlığın uygunluğu açısından değerlendirilmiştir. Konu başlığı dahil etme kriterlerini karşılamayan çalışmalar elenmiştir. Daha sonra özetler dahil edilme kriterlerine göre değerlendirilmiştir. Özetlerden dahil etme kriterlerine uyan çalışmaların tam metinleri indirilmiştir. Tam metinler ise dahil etme kriterleri ve kalite açısından değerlendirilmiştir. Tarama süreci bir PRISMA akış diyagramına kaydedilmiştir (Şekil 1)

Şekil 1. Prisma akış diyagramı

6.Verilerin Ayrılması ve Analizi

Araştırmacılar tarafından değerlendirilen ve araştırmaya alınması kararlaştırılan çalışmalar yazar, yıl, çalışma türü, amacı, tasarımı, örneklem büyüklüğü, müdahale grubu, kontrol grubu, girişim, çıktılar, sonuçlar ve çalışmanın kalitesini içeren kod cetveline işlenmiştir.

7.Araştırmanın Etik Boyutu

Bu sistematik derlemenin yapılabilmesi için Üniversite Etik Komisyonu'ndan yazılı izin alınmıştır. Ayrıca çalışmada kullanılan Nicel Çalışmalar için Kalite Değerlendirme Aracını kullanabilmek için yazardan yazılı izin alınmıştır. Araştırma için ek mali kaynak kullanılmamıştır.

3. Bulgular

Bu sistematik inceleme çalışmasında, Ocak 2010-Şubat 2021yılları arasında yayınlanan randomize kontrollü (n=2) ve yarı deneysel (n=3) araştırma olmak üzere toplam 5araştırma dahil edildi. Dahil edilen çalışmalar işbirlikli öğrenme yöntemlerinden olan Jigsaw tekniğini (n=3) ve Ters Yüz Öğrenme modelini (n=2) kapsamaktadır. Çalışmaların yazarları, yılları, başlıkları, amaçları, yöntemleri, örneklemeleri, veri toplama araçları, sonuçları ve önerileri Tablo 3'de özetlenmiştir. Çalışmada yer alan araştırmalar, hemşirelik öğrencilerinde işbirlikli öğrenmenin sonuçları temel alınarak incelenmiştir.

Jigsaw tekniği uygulanan çalışmalarda ortaya konulan bulgular genel olarak ele alındığında, öğrencilerinin psikomotor beceri düzeylerinin ve bilgilerinin kalıcılığını arttırıcı, geleneksel yöntemlere göre akademik başarıyı ve beceri performansını geliştirici bir yöntem olduğu görülmektedir.

Çalışmalarda Ters Yüz Öğrenme modelinin genel olarak öğrencilerin güdülenme, öğrenme stratejilerinin kullanımını ve akademik başarılarını arttıran öğrenci merkezli bir öğrenme yöntemi olduğu belirtilmektedir.

Tablo 3. Hemşirelik öğrencilerinde işbirlikli öğrenme yöntemleri ile ilgili incelenen çalışmalar

Yazar / Yıl	Başlık	Amaç	Araştırmanın Yöntemi / Örneklem	Veri Toplama Araçları	Sonuç	Öneriler
Filiz, 2017 (6)	Jigsaw IV Öğrenme Tekniğinin Hemşirelik Öğrencilerinde Arteriyal Kan Basıncı Uygulamasına Yönelik Akademik Başarılarına ve Psikomotor Beceri Performanslarına Etkisi	Jigsaw IV tekniğinin öğrencilerin arteriyal kan basıncı akademik başarısına ve arteriyal kan basıncı beceri performans düzeylerine etkisi ile öğrencilerin jigsaw tekniğine ilişkin görüşlerini belirlemek	Ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel/ Kontrol grubu n=30 Deneysel grubu n=30	"Kişisel Bilgi Formu", "Arteriyal Kan Basıncı Akademik Başarı Testi", "Arteriyal Kan Basıncı Beceri Performans Testi" ve "Jigsaw Görüş Ölçeği"	Deneysel gruptaki öğrencilerin arteriyal kan basıncı akademik başarı son test puanı ortalamasının ve arteriyal kan basıncı beceri performans testi puan ortalaması, geleneksel tekniğin kullanıldığı kontrol grubundaki öğrencilerin ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca Jigsaw Görüş Ölçeği ile öğrencilerin bu teknik hakkındaki görüşlerinin genel olarak olumlu olduğu görülmektedir.	İşbirlikli öğrenme yöntemleri içerisinde yer alan jigsaw tekniğinin hemşirelik eğitiminde özellikle klinik ve laboratuvar alanlarında hem teorik hem de psikomotor beceri eğitiminde müfredat ile uyumlu şekilde kullanımı önerilmektedir.
İlaslan, 2019 (13)	Standardize Hasta Uygulamasında İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Hemşirelik Öğrencilerinin Bilgi, Psikomotor Beceri ve Anksiyete Düzeylerine Etkisi	Standardize hasta uygulamasında işbirlikli öğrenme yönteminin hemşirelik öğrencilerinin bilgi, psikomotor beceri ve anksiyete düzeylerine olan etkisini incelemek	Randomize son test kontrol gruplu/ Kontrol grubu n=30 Deneysel grubu n=30	"Tanımlayıcı Özellikler Formu", "Bilgi Düzeyi Değerlendirme Formu", "Beceri Değerlendirme Formu", "Spielberger Durumluk Kaygı Ölçeği" ve "Çözümleme Formu"	Gruplar arasında arteriyel kan basıncı ölçme bilgi puanları arasında anlamlı farklılık bulunmamış, deneysel grubunun subkutan enjeksiyon uygulama bilgi puanının kontrol grubundan anlamlı şekilde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Her iki uygulama becerisinde deneysel grupta bulunan öğrencilerin beceri puanlarının kontrol grubuna göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca deneysel grupta bulunan öğrencilerin durumluk kaygı düzeylerinin kontrol grubunda bulunan öğrencilerin kaygı düzeylerinden anlamlı şekilde daha düşük olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin uygulamaya yönelik görüşleri değerlendirildiğinde ise deneysel grupta bulunan öğrencilerin daha az anksiyete hissettikleri ve grup arkadaşlarının kendilerine güven verdiği, becerileri gerçekleştirme düzeylerini daha iyi değerlendirdikleri belirlenmiştir.	Hemşirelik eğitiminde işbirlikli öğrenme gibi güncel öğretim yöntemlerine hem teorik hem de uygulama boyutu içerisinde daha fazla yer verilmesi önerilmektedir.
Özarslan, 2019 (14)	Hemşirelik Eğitiminde Ters-Yüz Sınıf Öğretim Yönteminin Öğrenci Başarılarına Etkisi	Hemşirelik eğitiminde Ters-Yüz sınıf öğretimi yönteminin öğrenci başarısına etkisini belirlemek	Yarı deneysel/ Kontrol grubu n=19 Deneysel grubu n=20	"Tanıtıcı Bilgiler Formu", "Mevcut Uygulamaya İlişkin Görüş Formu", "Ters-Yüz sınıf öğretimi yöntemine ilişkin öğrenci görüşlerini belirleme formu" ve "Öğrenme Çıktılarını Ölçme Araçları"	Ödev, final ve ders başarı notu açısından Ters Yüz Sınıf grubu puanlarının, kontrol grubunun puanlarına göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Öğrenciler, "esnekliğin sağlanması" hakkında olumlu; "sistem alt yapısı sorunları" hakkında olumsuz görüş bildirmişlerdir.	Ters Yüz Sınıf öğretimi yönteminin, öğrencilerin temel kavramları öğrenmelerinde kullanılabilecek bir yöntem olduğu ve öğrencilerin kendi kendilerine öğrenme deneyimi ve sorumluluğu elde edebilmeleri için, yöntemin diğer hemşirelik lisans derslerine de entegre edilmesi önerilmektedir.

Aydın, 2020 (15)	Jigsaw Tekniğinin Hemşirelik Öğrencilerinin Psikomotor Beceri Düzeyleri, Akademik Başarıları ve Bilginin Kalıcılığı Üzerine Etkisi	Hemşirelik Esasları I Dersini alan hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin lokal ilaç uygulamaları konusundaki psikomotor beceri düzeyleri, akademik başarıları ve bilginin kalıcılığı üzerine Jigsaw Tekniğinin etkisini ve öğrencilerin Jigsaw tekniğine ilişkin görüşlerini belirlemek	Yarı deneysel/ Kontrol grubu n=49 Deney grubu n=49	"Öğrenci Tanıtıcı Özellikler Formu", "Lokal İlaç Uygulamalarına Yönelik Soru Formu", "Beceri Değerlendirme Formu", "Jigsaw Görüş Ölçeği" ve "Kolb Öğrenme Stili Envanteri-III"	Müdahale ve kontrol grubu öğrencilerin beceri değerlendirme puanları arasında fark istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Bilginin kalıcılığını belirlemeye yönelik yapılan birinci ve ikinci ölçümlerde müdahale grubu öğrencilerin kalıcılık puan ortalamalarının kontrol grubu öğrencilerin puan ortalamalarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin Jigsaw Görüş Ölçeği ile öğrenciler bu tekniğe ilişkin olumlu görüş bildirmişlerdir.	Hemşirelik eğitiminde aktif öğrenme ve öğretim stratejilerinin kullanıldığı nitel ve nicel araştırmaların yapılması önerilmektedir
Aksoy, 2021 (16)	Hemşirelik Eğitiminde Ters Yüz Öğrenme Modelinin Öğrencilerin Güdülenme ve Öğrenme Stratejileri Üzerine Etkisi	Hemşirelik eğitiminde ters yüz öğrenme modeli kullanımının hemşirelik öğrencilerinin güdülenme ve öğrenme stratejileri üzerine etkisini incelemek, ayrıca ters yüz öğrenme modeli kullanılarak aktarılan üniteye özgü akademik başarıyı değerlendirmek	Randomize kontrollü/ Kontrol grubu n=47 Deney grubu n=47	"Öğrenci Tanıtım Formu", "Güdülenme ve Öğrenme Stratejileri Ölçeği" ve öğrencilerin üniteye özgü akademik başarısının değerlendirilmesinde teorik ve beceri sınavı notları	Deney grubundaki öğrencilerde, geleneksel öğrenme modeli kullanılan kontrol grubuna göre içsel hedef düzenleme, görev değeri, öğrenme ve performansla ilgili özyeterlik puanları, üniteye özgü teorik, beceri ve başarı puan ortalamasının daha yüksek olduğu, sınav kaygısının ise daha düşük olduğu belirlendi. Deney grubundaki öğrencilerin Öğrenme Stratejileri Ölçeği puan ortalamalarının ters yüz öğrenme modeli kullanımı sonrasında kontrol grubundan daha yüksek olduğu bulundu.	Ters yüz öğrenme modelinin hemşirelik eğitiminde kullanılması önerilmektedir.

4. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, işbirlikli öğrenme yöntemlerinin hemşirelik eğitiminde olumlu katkılarının olduğu saptanmıştır. Çalışmada incelenen Jigsaw tekniği ile ilgili çalışmalarda, öğrencilerde geleneksel yöntemle göre akademik başarı, bilgilerinin kalıcılığı ve beceri performansında bir artış olduğu görülmektedir.

İşbirlikli öğrenme yöntemlerinden biri olan acemi ile uzman öğrenci gruplarının oluşturulduğu ve öğrencilerin birbirlerine akran öğretimi yaptığı Jigsaw yöntemi ile ilgili Renganathan (2013), yaptığı çalışmada, Jigsaw tekniği ile öğrenim gören öğrencilerin akademik başarısının geleneksel yöntem ile öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Ayrıca bu çalışmada, Jigsaw tekniğinin öğrencilerin eleştirel düşünme, iletişim ve problem çözme becerilerine ve sosyal ilişkilerine de olumlu katkı sağladığı belirlenmiştir [17]. Farklı olarak geleneksel öğrenme yöntemi ve Jigsaw tekniğinin öğrencilerin bilgi düzeyi üzerindeki etkinliğini değerlendirmek amacıyla Namdol ve arkadaşları (2015) tarafından yapılan başka bir çalışmada ise geleneksel yöntemle öğrenen grubun bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeni olarak da Jigsaw tekniğinin öğrenciler için yeni bir yöntem olması öne sürülmüştür [18].

Melinemani ve arkadaşları (2017) Jigsaw tekniğinin etkinliğini değerlendirmek amacıyla yaptığı çalışmada Jigsaw tekniğinin hemşirelik öğrencileri için etkili bir eğitimsel öğrenme aracı olduğu sonucuna ulaşmıştır [19].

Sanaie ve arkadaşlarının (2019) Jigsaw tekniğinin akademik başarıyı etkileyen faktörlerden kendi kendine öğrenme ve akademik motivasyona etkisini inceledikleri çalışmada ise Jigsaw tekniği ile çalışan öğrencilerin kendi kendine öğrenme ve akademik motivasyon puanlarının geleneksel öğrenme yönteminin kullanıldığı öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek olduğu ve bu nedenle de akademik başarılarının arttığı saptanmıştır [20].

Bu çalışmada Ters Yüz Öğrenme modelinin öğrencilerde öğrenme ve performansla ilgili öz yeterliliğe ilişkin motivasyonu artırıcı ve akademik başarıyı geliştirici öğrenci merkezli bir öğrenme yöntemi olduğu görülmektedir. Literatürde bu durumu destekleyen çalışmalarda mevcuttur.

Lee ve Eun (2016) çalışmalarında Ters Yüz Öğrenme modeli ile eğitim alan hemşirelik öğrencilerinin öğrenme ve performansla ilgili öz yeterlilik algılarının anlamlı düzeyde yüksek olduğunu saptamışlardır [21].

Ters Yüz Öğrenme modeli öğrenci ve öğretmen etkileşimini geliştirerek öğrencilerin kendi öğrenmelerine imkan sağlamakta, derse aktif şekilde katılımlarını ve motivasyonlarını geliştirmektedir [16]. Yan ve arkadaşlarının (2018) yaptıkları çalışmada, Ters Yüz Öğrenme modeli ile eğitim alan öğrencilerin, geleneksel öğrenme modeli ile eğitim alan öğrencilere göre motivasyon durumları daha yüksek bulunmuştur [22]. Maxwell ve Wright (2016) ve Peisachovic ve arkadaşlarının (2016) yapmış oldukları çalışmalarda, Ters Yüz Öğrenme modeli kullanılan öğrencilerde akademik başarının ve bilginin kalıcılığının arttığı görülmüştür [23,24]. Ancak Ters Yüz Öğrenme modeli kullanılarak olumlu sonuçlar elde edilen çalışmaların yanı sıra, herhangi anlamlı farklılık olmadığını gösteren çalışmalar da mevcuttur. Harrington ve arkadaşlarının (2015), hemşirelik lisans öğrencileri ile cerrahi dersinde yapmış olduğu çalışmada ve Simpson ve Richards'ın (2015), hemşirelik lisans öğrencileri ile halk sağlığı dersinde yapmış oldukları çalışmada sınav puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir [25,26].

Hemşirelik eğitimi mesleğin gerektirdiği çağdaş rolleri hemşirelik öğrencilerine kazandırmak amacıyla bilişsel, duyuşsal ve psikomotor öğrenme alanlarını kapsamalıdır. Eğitim sisteminde ezberle dayalı lisans eğitiminin yerine, aktif rolü öğrencilerin üstlendiği, öğrenirken öğrettiği öğretim yöntemlerinin yer alması önemlidir. Bu öğretim yöntemlerinden biri de işbirlikli öğrenme yöntemi olup, bu yöntem öğrencilerin gruplar halinde birbirlerinden öğrenmelerine olanak sağlamaktadır. İşbirlikli öğrenme yöntemi ile birlikte öğrencilerin akademik başarısının, problem çözme, kişilerarası ilişkiler ve eleştirel düşünme becerilerinin arttığı çalışmalar sonucunda görülmektedir. Ancak çalışma kapsamında yapılan literatür taramasında hemşirelik eğitiminde işbirlikli öğrenme yöntemleri ile ilgili yapılan çalışmaların yok denecek kadar az olduğu saptanmıştır. İşbirlikli öğrenme yöntemlerine hemşirelik alanında teorik ve psikomotor beceri eğitimlerinde ve müfredat programlarında daha fazla yer verilerek klinik ve laboratuvar ortamlarında kullanımı önerilmektedir. Ayrıca hemşirelik eğitiminde işbirlikli öğrenme

yöntemlerinin kullanımı ve etkilerine yönelik daha fazla sayıda araştırma yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Etik Beyanı

Bu çalışmada, "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması gerekli tüm kurallara uyulduğunu, bahsi geçen yönergenin "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirinin gerçekleştirilmediğini taahhüt ederiz.

(Karar No: 72867572.050.01.04-46, 26.01.2021)

Kaynakça

- [1] Karasu F, Arapacı R, Ç Öztürk E, Çam HH. Hemşirelik eğitiminde işbirlikli öğrenme modeli. İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi 2020;8(3):973-988.
- [2] Demiray A, İlaslan N. Hemşirelik eğitiminde yenilikçi bir öğrenme yaklaşımı: işbirlikli öğrenme. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi 2020;5(1):19-23.
- [3] Sarmasoğlu S, Dinç L, Elçin M. Hemşirelik öğrencilerinin klinik beceri eğitimlerinde kullanılan standart hasta ve maketlere ilişkin görüşleri. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi 2016;13(2):107-115.
- [4] Şentürk M. Sosyal bilgiler dersinde işbirlikli öğrenme yöntemlerinin akademik başarı üzerine etkisi. Journal of Computer and Education Research 2016;4(8):205-221.
- [5] Bayrakçıken S, Doymuş K, Doğan A. İşbirlikli öğrenme modeli ve uygulanması. 2. Baskı, Ankara, Türkiye, Pegem Akademi, 2015;3-44.
- [6] Filiz N.Y. Jigsaw IV öğrenme tekniğinin hemşirelik öğrencilerinde arteriyal kan basıncı uygulamasına yönelik akademik başarılarına ve psikomotor beceri performanslarına etkisi. Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2017.
- [7] K Çakır N, Ballıel B, Sarıkaya M. İşbirlikli öğrenme yönteminin öğrencilerin başarılarına, bilgilerinin kalıcılığına ve Fene karşı tutumlarına etkisinin araştırılması. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi 2013;2(2):1-15.
- [8] Yazlık DÖ, Erdoğan A. İşbirlikli öğrenme ile birlikte kullanılan problem çözme stratejilerinin öğrenci başarısı üzerine etkisi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi 2016;17(3):1-16.
- [9] Taş G, Akoğlu K. Sosyal Bilgiler öğretiminde işbirlikli öğrenme yaklaşımının etkisi: metasentez çalışması. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi 2020;18 (2):956-983
- [10] Filiz NY, Dikmen Y. Hemşirelik eğitiminde aktif öğrenme yöntemlerinin kullanımı: jigsaw tekniği. J hum rhythm 2017;3(3):145-150.
- [11] Turgut S. Türkiye'de işbirlikli öğrenmenin matematik tutumuna etkisi: meta-analitik bir inceleme. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi 2018;38(3):1233-1254.
- [12] MJ, McKenzie JE, Bossuyt PM, Boutron I, Hoffmann TC, Mulrow CD, et al. The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. BMJ 2021;372:n71. doi: 10.1136/bmj.n71
- [13] İlaslan N. Standardize hasta uygulamasında işbirlikli öğrenme yönteminin hemşirelik öğrencilerinin bilgi, psikomotor beceri ve anksiyete düzeylerine etkisi. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Düzce, 2019.
- [14] Özaras Öz G. Hemşirelik eğitiminde ters-yüz sınıf öğretim yönteminin öğrenci başarısına etkisi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 2019.
- [15] Aydın A.G. Jigsaw tekniğinin hemşirelik öğrencilerinin psikomotor beceri düzeyleri, akademik başarıları ve bilginin kalıcılığı üzerine etkisi. Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Antalya, 2020.
- [16] Aksoy B. Hemşirelik eğitiminde ters yüz öğrenme modelinin öğrencilerin güdülenme ve öğrenme stratejileri üzerine etkisi. Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Edirne, 2021.

- [17] Renganathan LA. Comparative study on effect of jigsaw puzzle method among nursing students' academic level of performance at oman nursing institute, muscat. *Indian Journal Of Applied Research* 2013;3(9):180-182.
- [18] Namdol N, Chauhan M, Kanojia D, Kandari H, Rana J, Singh J, Kumar M. Students learning outcomes in response to lecture method and jigsaw teaching methods. *IOSR Journal of Nursing and Health Science*. 2015;4(3):78-83.
- [19] Melinamani S, Francis F, George R, Pushpa LM, Vergheese S. The Jigsaw effect: Impact of Jigsaw learning technique on nursing students to learn the concepts of normal labor. *Asian Journal of Nursing Education and Research*. 2017;7(2):181-184
- [20] Sanaie N, Vasli P, Sedighi L, Sadeghi B. Comparing the effect of lecture and Jigsaw teaching strategies on the nursing students' self-regulated learning and academic motivation: A quasi-experimental study. *Nurse Education Today* 2019;79:35-40.
- [21] Lee YS, Eun Y. The effect of the flipped learning on self-efficacy, critical thinking disposition, and communication competence of nursing students. *The Journal of Korean Acad Vliet emic Society of Nursing Education* 2016;22(4):567-576.
- [22] Yan J, Li L, Yan J, Niu Y. A comparison of flipped and traditional classroom learning: A case study in mechanical engineering. *The International journal of engineering education*, 2018;34(6):1876-1887.
- [23] Maxwell KL, Wright VH. Evaluating the effectiveness of two teaching strategies to improve nursing students' knowledge, skills and attitudes about quality improvement and patient safety. *Nursing Education Perspectives*. 2016;37(5):291-292.
- [24] Peisachovic EH, Murtha S, Phillips A, Messinger G. Flipping the classroom: a pedagogical approach to applying clinical judgment by engaging, interacting and collaborating with nursing students. *International Journal of Higher Education*. 2016;5(4):114-121.
- [25] Harrington SA, Vanden Bosch M, Schoofs N, Beel-Bates C, Anderson K. Quantitative outcomes for nursing students in a flipped classroom. *Nurs. Educ. Perspect*. 2015;36(3):179–181.
- [26] Simpson V, Richards E. Flipping the classroom to teach population health: Increasing the relevance. *Nurse Education in Practice*. 2015;15(3):162-167.